

Byla C-494/01

Europos Bendrijų Komisija prieš Airiją

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas — Aplinka — Atliekų valdymas —
Direktyva 75/442/EEB, iš dalies pakeista Direktyva 91/156/EB — 4, 5, 8, 9, 10,
12, 13 ir 14 straipsniai“

Generalinio advokato L. A. Geelhoed išvada, pateikta 2004 m. rugsėjo 23 d. I-3338
2005 m. balandžio 26 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas . I-3382

Sprendimo santrauka

- 1. Ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo — Ginčo dalykas — Nustatymas vykstant ikiteisminei procedūrai — Bendro pobūdžio įsipareigojimų pagal direktyvos nuostatas neįvykdymas — Papildomų įrodymų, kuriais siekiama pagrįsti įsipareigojimų neįvykdymo bendrą ir nuolatinį pobūdį, pateikimas Teisingumo Teismui — Priimtinumai (EB 226 str.)*

2. *Ieškinys dėl išipareigojimų neįvykdymo — Išipareigojimų neįvykdymo įrodymas — Komisijai tenkanti pareiga — Išipareigojimų neįvykdymo įrodymų pateikimas — Apkaltintos valstybės narės pareiga įrodyti priešingai*
(EB 226 str.)
3. *Valstybės narės — Išipareigojimai — Komisijai patikėta priežiūros funkcija — Valstybių narių pareiga — Bendradarbiavimas tyrimuose dėl direktyvų taikymo — Patikrinimo ir informavimo pareiga*
(EB 10, 211 ir 226 str.; Tarybos direktyva 75/442, iš dalies pakeista Direktyva 91/156)
4. *Aplinka — Atliekų šalinimas — Direktyva 75/442 — Valstybių narių atliekamas įgyvendinimas — Pareiga pasiekti rezultatą — Ūkio subjektų pareiga gauti išankstinį leidimą bet kokiai atliekų šalinimo ar panaudojimo operacijai — Valstybių narių priežiūros pareiga*
(EB 249 straipsnio 3 pastraipa; Tarybos direktyvos 75/442, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 9 ir 10 str.)
5. *Aplinka — Atliekų šalinimas — Direktyva 75/442 — 12 straipsnis — Išankstinio leidimo tvarkos ar registracijos procedūros taikymas atliekų rinkimui ir vežimui — Valstybės narės galimybė pasirinkti leidimų tvarką — Pasekmė — Bet kokios registracijos nereikšmingumas atsižvelgiant į teisingą direktyvos įgyvendinimą*
(Tarybos direktyvos 75/442, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 12 str.)
6. *Aplinka — Atliekų šalinimas — Direktyva 75/442 — 5 straipsnis — Pareiga sudaryti integruotą ir tolygų atliekų šalinimo įrenginių tinklą — Neįvykdyta pareiga dėl didelio skaičiaus įrenginių, neturinčių leidimo, kurių šalinimo pajėgumai apskritai yra nepakankami, egzistavimo*
(Tarybos direktyvos 75/442, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 5 str.)
7. *Aplinka — Atliekų šalinimas — Direktyva 75/442 — Valstybių narių pareiga pagal 4 straipsnio pirmąją pastraipą — Neįvykdyta pareiga ilgą laiką pažeidinėjant 9 ir 10 straipsnius*
(Tarybos direktyvos 75/442, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 4 str. 1 pastraipa, 9 ir 10 str.)

8. *Aplinka — Atliekų šalinimas — Direktyva 75/442 — 8 straipsnis — Valstybėms narėms tenkančios pareigos atliekų turėtojų atžvilgiu — Pareigos neteisėto sąvartyno eksploatuotojo ar savininko atžvilgiu, kurios negali būti įvykdytos tik taikant represijas (Tarybos direktyvos 75/442, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 8 str.)*
9. *Aplinka — Atliekų šalinimas — Direktyva 75/442 — 13 ir 14 straipsniai — Pareiga vykdyti reguliarius atliekų panaudojimą ir šalinimą vykdančių ūkio subjektų patikrinimus — Tikrinimo objektas — Leidime nustatytų sąlygų laikymasis — Tikrinimas, kuris, ūkio subjektui neturint tinkamos ir privalomos formos leidimo, negali atitikti direktyvos reikalavimų (Tarybos direktyvos 75/442, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 13 ir 14 str.)*

1. Pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dalykas yra apibrėžiamas per šioje nuostatoje numatytą ikiteisminę procedūrą. Todėl Komisija negali reikalauti pripažinti konkretaus įsipareigojimo neįvykdymo, susijusio su ypatinga faktine situacija, kuria nebuvo remtasi ikiteisminėje procedūroje.

Teisingumo Teisme stadijoje siekiama pagrįsti bendrą ir tęstinį nurodomo įsipareigojimo neįvykdymo pobūdį.

Iš tiesų, kadangi Komisija gali ieškinyje patikslinti savo pirminius kaltinimus su sąlyga, kad ji nepakeičia ginčo dalyko, naujų įrodymų pateikimas siekiant paremti pagrįstoje nuomonėje nurodytus kaltinimus, susijusius su bendro pobūdžio įsipareigojimų pagal direktyvos nuostatas neįvykdymu, ginčo dalyko nepakeičia. Taigi Komisija gali teisėtai nurodyti aplinkybes, apie kurias ji sužino jau išsiuntusi pagrįstą nuomonę, grįsdama savo ieškinį tam, kad įrodytų siekiamo patvirtinti bendro pobūdžio įsipareigojimų neįvykdymą.

Tačiau, jei ieškiniu siekiama pripažinti bendro pobūdžio įsipareigojimo pagal direktyvos nuostatas neįvykdymą, susijusį, be kita ko, su nacionalinių valdžios institucijų sistemingu ir ilgalaikiu elgesiu, toleruojančiu šios direktyvos neatitinkančias situacijas, iš esmės negalima atmesti Komisijos galimybės pateikti papildomų įrodymų, kuriais proceso

(žr. 35–39 punktus)

2. Procedūroje dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį Komisija turi įrodyti nurodomo įsipareigojimo neįvykdymo buvimą. Būtent ji turi Teisingumo Teismui pateikti įrodymų, kad pastarasis galėtų patikrinti šio įsipareigojimo neįvykdymo buvimą, nesirem-dama jokia prezumpcija. Tačiau, jei Komisija pateikė pakankamai įrodymų, patvirtinančių tam tikras faktines aplin-kybes, atsiradusias valstybės narės atsa-kovės teritorijoje, ir įrodančių, kad vals-tybės narės valdžios institucijos vykdė pasikartojančius ir ilgalaikius veiksmus, kurie prieštarauja direktyvos nuosta-toms, pastaroji turi iš esmės ir išsamiai užginčyti pateiktus duomenis ir iš jų išplaukiančias pasekmes.

ti asmenų bei atitinkamos valstybės narės pateiktų įrodymų. Tokiomis aplin-kybėmis būtent nacionalinės valdžios institucijos turi visų pirma atlikti reikia-mus patikrinimus vietoje, laikydamosi kiekvienos valstybės narės pareigos pa-dėti Komisijai vykdyti bendrus uždavi-nius ir pateikti jai visą šiuo tikslu prašomą informaciją.

(žr. 42, 43, 45, 197, 198 punktus)

(žr. 41, 44 ir 47 punktus)

3. Pagal EB 10 straipsnį valstybės narės turi padėti Komisijai įgyvendinti jos uždavinį, kurį, be kita ko, pagal EB 211 straipsnį sudaro Sutarties nuostatų bei ja vado-vaujantis institucijų priimtų nuostatų taikymo užtikrinimas. Tikrinant direkty-vai, reglamentuojančiai sritis, kuriose pati Komisija neturi tyrimo įgaliojimų, veiksmingai įgyvendinti skirtų naciona-linių nuostatų teisingą taikymą prakti-koje, kaip yra Direktyvos 75/442 dėl atliekų, iš dalies pakeistos Direkty-va 91/156, atveju, Komisija yra visiškai priklausoma nuo galinčių skundą pateik-

4. Direktyvos 75/442 dėl atliekų, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 9 ir 10 straipsniai nustato valstybėms narėms pareigas, kurios yra aiškiai ir nedvipras-mišškai suformuluotos bei skirtos pasiekti konkretų rezultatą ir kurios įpareigoja, kad įmonės arba įstaigos, vykdančios atliekų šalinimo ar panaudojimo opera-cijas, šių valstybių narių teritorijoje turėtų leidimus. Iš to išplaukia, kad valstybė narė įvykdo šias pareigas pagal minėtas nuostatas, tik jei, užtikrinusi teisingą jų perkėlimą į vidaus teisę, ji patikrina, ar atitinkami ūkio subjektai, prieš pradėdami šalinimą ar panaudo-jimą, iš tikrųjų turi pagal 9 straipsnį

reikalaujamą leidimą, nes vien prašymo pateikimas šio leidimo nepakeičia. Taigi ji turi užtikrinti, kad nustatyta leidimų tvarka būtų veiksmingai taikoma ir jos laikomasi, be kita ko, vykdydama atitinkamus patikrinimus šiuo tikslu ir užtikrindama neturint leidimo vykdomų operacijų nutraukimą bei realų nubaudimą už jas.

kad įvykdė įsipareigojimus, teigdama, jog prašymo išduoti leidimą pateikimas prilygsta registracijai.

(žr. 142, 144, 145 punktus)

(žr. 116–118 punktus)

5. Direktyvos 75/442 dėl atliekų, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 12 straipsnis numato, be kita ko, kad įmonės ir kiti ūkio subjektai, už atlyginimą surenkantys ar pervežantys atliekas, jei jiems nereikia gauti atitinkamų leidimų veiklai vykdyti, turi būti registruojami atsakingose institucijose. Taigi šis straipsnis įpareigoja valstybes nares pasirinkti leidimų tvarką ar registracijos procedūrą.

6. Pagal Direktyvos 75/442 dėl atliekų, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 5 straipsnį vienas iš ja siekiamų tikslų yra integruoto ir tolygaus šalinimo įrenginių tinklo, kuris suteiktų galimybę atliekas šalinti bet kuriame iš artimiausių įrenginių, sudarymas naudojant geriausias prieinamas technologijas, nereikalaujančias pernelyg didelių išlaidų. Taigi valstybė narė, kuri toleruoja daugelio atliekų šalinimo įrenginių veikimą neturint leidimų ir kurios teritorijoje šalinimo įrenginių tinklas iš esmės yra beveik perpildytas ir jo nepakanka pašalinti šioje teritorijoje susidariusias atliekas, neįvykdo šiame 5 straipsnyje nustatytų pareigų.

(žr. 149–158 punktus)

Jeigu valstybė narė pasirinko leidimų tvarką ir jei dėl vėlavimų, kuriais ji kaltinama, ūkio subjektai neturėjo leidimų tinkamu momentu, ji negali tvirtinti,

7. Jei iš esmės neįmanoma iš faktinės situacijos neatitikties Direktyvos 75/442

dėl atliekų, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 4 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtintiems tikslams tiesiogiai padaryti išvados, kad atitinkama valstybė narė iš tikrųjų neįvykdė šioje nuostatoje nustatytų įsipareigojimų, t. y. nesiėmė būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir žalos aplinkai, vis dėlto yra akivaizdu, kad tokios faktinės situacijos išlikimas, ypač jei ji sukelia didelį aplinkos būklės pablogėjimą, ilgą laiką neįsikišant kompetentingoms valdžios institucijoms, gali reikšti, kad ši valstybė viršijo šia nuostata suteiktą diskreciją.

Jei valstybė narė ilgą laiką nevykdė savo įsipareigojimo užtikrinti teisingą direktyvos 9 ir 10 straipsnių, susijusių su leidimų atliekų šalinimo ir panaudojimo operacijoms tvarka, įgyvendinimą, šios vienintelės aplinkybės pakanka įrodyti, jog ji taip pat bendrai ir ilgą laiką nevykdė direktyvos 4 straipsnio, kurio nuostatos glaudžiai susijusios su jos 9 ir 10 straipsniais, reikalavimų.

(žr. 169–171 punktus)

8. Direktyvos 75/442 dėl atliekų, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156, 8 straipsnis, kuris, be kita ko, užtikrina prevencinių veiksmų principo įgyvendinimą, numato, kad valstybės narės turi užtikrinti, jog atliekų turėtojas jas perduotų privačiam ar valstybiniam atliekų surinkėjui arba įmonei, kurie vykdo atliekų panaudojimo arba pašalinimo operacijas, arba kad šis turėtojas užtikrintų panaudojimo ar pašalinimo operacijas pagal direktyvos nuostatas.

Valstybės narės turi pareigą imtis šių priemonių taip pat nelegalaus sąvartyno eksploatuotojo ar savininko atžvilgiu, nes jie turi būti laikomi atliekų turėtojais šio straipsnio prasme. Tokia pareiga nėra įvykdoma, jei valstybė narė tik nurodo laikinai apriboti nelegalaus sąvartyno naudojimą ir pradeda baudžiamąjį procesą prieš jo eksploatuotoją.

(žr. 179, 181, 182 punktus)

9. Pagal Direktyvos 75/442 dėl atliekų, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156,

13 straipsnį įmones ir kitus ūkio subjektus, vykdančius 9–10 straipsniuose nurodytas operacijas, privaloma reguliariai tikrinti ir pagal šias dvi paskutines nuostatas tokios įmonės ar ūkio subjektai iš anksto turi gauti individualų leidimą, kuriame numatyti tam tikri reikalavimai ir sąlygos.

Nesuteikus tokių leidimų ir nesant juose nustatytų atitinkamai įmonei ar kitam ūkio subjektui reikalavimų ir sąlygų, šių subjektų atžvilgiu atlikti patikrinimai bet kuriuo atveju negali atitikti direktyvos

13 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Iš tikrųjų vienas iš pagrindinių šioje nuostatoje numatytų patikrinimų tikslų yra užtikrinti pagal direktyvos 9 ir 10 straipsnius išduotuose leidimuose nustatytų reikalavimų ir sąlygų laikymąsi. Ta pati taisyklė taikoma pastarosiose nuostatose numatytų įmonių ar kitų ūkio subjektų dokumentacijai, kurioje, kaip patikslina direktyvos 14 straipsnis, turi būti nurodyta, be kita ko, atliekų kiekis ir pobūdis arba ir jų tvarkymo būdas.

(žr. 190–192 punktus)